

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/4/2007

NAJWAŻNIEJSZE CELE DZIAŁAŃ PAŃSTWA – POSTULATY I OCENY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Bilans ocen minionego roku dokonywanych przez Polaków wypada dość korzystnie, zwłaszcza w życiu osobistym, rodzinnym i zawodowym. Umiarkowanie dobre są również oceny sytuacji Polski – lepsze opinie odnotowaliśmy ostatnio w 1996 roku. Znaczne są też nadzieje na dalszą poprawę w tym zakresie¹. Wiąże się to jednak, jak można sądzić, z koniecznością zmian na lepsze w wielu dziedzinach życia politycznego, gospodarczego i, przede wszystkim, społecznego, które w większości przypadków oceniane są krytycznie, a – jak wskazują wyniki naszego sondażu² – z punktu widzenia obywateli są bardzo istotne.

POSTULOWANE CELE DZIAŁAŃ PAŃSTWA

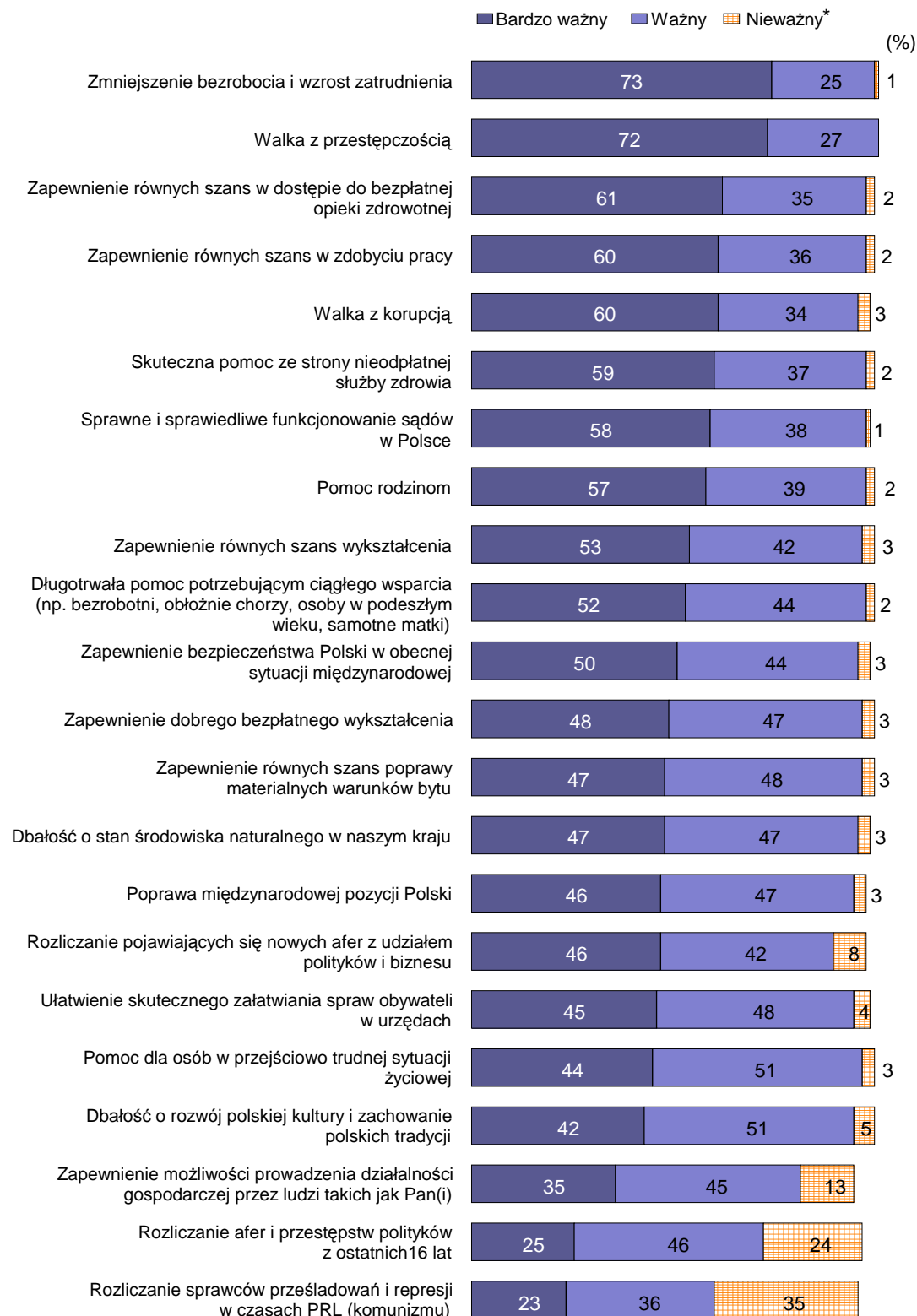
Wszystkie 22 kwestie, które przedstawiliśmy respondentom do oceny, zdecydowana większość uznała za ważne lub bardzo ważne cele działań państwa. Według Polaków sprawami, którymi państwo powinno się zająć w pierwszej kolejności, są: zmniejszenie bezrobocia (kwestię tę uważa za bardzo ważną 73% ankietowanych) oraz walka z przestępczością (72%). W dalszej kolejności wskazywano na: zapewnienie równych szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej (61%), wyrównanie możliwości w zdobywaniu pracy (60%), walkę z korupcją (60%), skuteczną pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia (59%), sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów (58%) oraz pomoc rodzinom (57%). Za bardzo istotne uznano także takie sprawy, jak: zrównanie szans w dostępie do wykształcenia (53%), długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia, np. samotnym matkom, bezrobotnym, obłożnie chorym, osobom w podeszłym wieku, oraz zapewnienie bezpieczeństwa Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej (odpowiednio: 52% i 50%).

---

¹ Zob. komunikat CBOS „Oceny roku 2006 i przewidywania dotyczące roku 2007”, grudzień 2006.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (199) przeprowadzono w dniach 1–4 grudnia 2006 roku na liczącej 1015 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. PAŃSTWO MOŻE ZAJMOWAĆ SIĘ RÓŻNYMI SPRAWAMI I PROBLEMAMI. PROSZĘ OKREŚLIĆ, JAK WAŻNE SĄ NASTĘPUJĄCE MOŻLIWE CELE DZIAŁAŃ PAŃSTWA?

* Połączono odpowiedzi „mało ważny” i „zdecydowanie nieważny”. Pominięto „trudno powiedzieć”

Niemal połowa badanych (od 46% do 48%) mówiąc o istotnych celach działań państwa wskazała na zapewnienie dobrego, bezpłatnego wykształcenia, wyrównanie szans poprawy materialnych warunków bytu, dbałość o stan środowiska naturalnego, poprawę pozycji Polski na arenie międzynarodowej oraz rozliczenie ujawnianych afer z udziałem polityków i ludzi biznesu. Ponad dwie piąte ankietowanych (od 42% do 45%) podkreślało znaczenie skutecznej obsługi obywateli w urzędach, pomoc osobom w przejściowo trudnej sytuacji życiowej oraz dbałość o rozwój polskiej kultury i tradycji. Co trzeci respondent (35%) za szczególnie istotne uznał stworzenie odpowiednich warunków do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Relatywnie najmniej znaczącym problemem, którym – w opinii społecznej – państwo powinno się zajmować, jest rozrachunek z przeszłością, a więc zarówno rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL, jak i rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich szesnastu lat. Mniej więcej jedna czwarta badanych (23%–25%) uznała te sprawy za bardzo ważne.

OCENY DZIAŁAŃ PAŃSTWA W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH

Polacy bardzo surowo oceniają stan rzeczy w większości dziedzin, których – ich zdaniem – w znacznym stopniu powinny dotyczyć działania państwa. Poza takimi kwestiami, jak dbałość o rozwój polskiej kultury i zachowanie tradycji narodowych, bezpieczeństwo Polski oraz pozycja naszego kraju na arenie międzynarodowej, a także stan środowiska naturalnego, w których oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi, sytuacja we wszystkich pozostałych sferach spotyka się raczej z krytyką niż pochwałą respondentów. Szczególnie negatywnie oceniana jest sytuacja na rynku pracy i towarzyszące jej zjawisko bezrobocia (82% opinii krytycznych). Zdecydowana większość badanych narzeka też na nierówność szans na rynku pracy (78%) oraz na brak jednakowych możliwości poprawy materialnych warunków życia (74%). Bardzo krytycznie oceniana jest ponadto pomoc rodzinom (71%) oraz osobom potrzebującym ciągłego wsparcia (72%), jak również opieka ze strony nieodpłatnej służby zdrowia (70%).

RYS. 2. JAK PAN(I) OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ W POLSCE W NASTĘPUJĄCYCH DZIEDZINACH?

* Połączono odpowiedzi „Bardzo dobrze” i „Raczej dobrze”

Liczba ocen negatywnych jest ponad dwukrotnie wyższa niż pozytywne w kwestii wyrównywania szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej, walki z korupcją czy też rozliczania afer pojawiających się na styku polityki i biznesu. Niewiele lepsze noty uzyskują działania państwa w zakresie rozliczania PRL, stwarzania odpowiednich warunków i możliwości do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, udoskonalania funkcjonowania systemu edukacji, sądownictwa i administracji, rozliczania afer politycznych z ostatnich szesnastu lat oraz walki z przestępczością.

Należy zauważyć, że formułowane oceny działań państwa w zdecydowanej większości dziedzin nie zależą istotnie od płci respondentów, ich wieku, miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia, religijności czy nawet stopnia zainteresowania polityką. Nie bez wpływu natomiast na wyrażane opinie w tych kwestiach pozostają materialne aspekty życia Polaków, przejawiające się m. in. w poziomie zadowolenia z uzyskiwanych dochodów oraz w ocenach własnego statusu materialnego. Istotnym elementem w tym kontekście okazał się również ogólny poziom satysfakcji życiowej, a także takie kwestie, jak stosunek do rządu i deklarowane poglądy polityczne.

Wzrost satysfakcji życiowej oraz zadowolenia z własnej sytuacji finansowej i materialnej bardziej sprzyja pozytywnym ocenom działań państwa m. in. w takich dziedzinach, jak: pomoc rodzinom oraz osobom potrzebującym wsparcia (zarówno doraźnego, jak i długoterminowego), wyrównywanie szans poprawy materialnych warunków bytu i dostępu do zatrudnienia (m. in. poprzez umożliwienie prowadzenia własnej działalności gospodarczej), wyrównywanie szans edukacyjnych i poprawianie jakości kształcenia oraz rozliczanie nowych afer pojawiających się na styku polityki i biznesu.

Tabela 1. Siła związku między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a **poziomem zadowolenia z życia**

Dziedziny działań państwa	Współczynnik korelacji r Pearsona
Długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (np. bezrobotni, obłożnie chorzy, osoby w podeszłym wieku, samotne matki)	0,167**
Równość szans w zdobyciu pracy	0,149**
Walka z przestępczością	0,147**
Pomoc rodzinom	0,137**
Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez ludzi takich jak Pan(i)	0,132**
Bezpieczeństwo Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej	0,118**
Równość szans poprawy materialnych warunków bytu	0,116**
Równość szans wykształcenia	0,111**
Walka z korupcją	0,109**
Rozliczanie pojawiających się nowych afer z udziałem polityków i biznesu	0,109**
Zapewnienie dobrego bezpłatnego wykształcenia	0,102**
Pomoc dla osób w przejściowo trudnej sytuacji życiowej	0,099**
Skuteczna pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia	0,098**
Rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL (komunizmu)	0,096*
Równość szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej	0,092*
Bezrobocie i sytuacja na rynku pracy	0,089*
Międzynarodowa pozycja Polski	0,084*
Rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich 16 lat	0,072
Dbłość o rozwój polskiej kultury i zachowanie polskich tradycji	0,052
Dbłość o stan środowiska naturalnego w naszym kraju	0,047
Sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów w Polsce	0,046
Możliwości skutecznego załatwiania spraw obywateli w urzędach	0,042
Wytłuszczono współczynniki istotne statystycznie (** = poziom istotności 0,001; * = poziom istotności 0,01)	

Tabela 2. Siła związku między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a **poziomem zadowolenia z uzyskiwanych dochodów i sytuacji finansowej**

Dziedziny działań państwa	Współczynnik korelacji r Pearsona
Pomoc dla osób w przejściowo trudnej sytuacji życiowej	0,210**
Długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (np. bezrobotni, obłożnie chorzy, osoby w podeszłym wieku, samotne matki)	0,181**
Bezrobocie i sytuacja na rynku pracy	0,178**
Równość szans w zdobyciu pracy	0,173**
Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez ludzi takich jak Pan(i)	0,160**
Równość szans poprawy materialnych warunków bytu	0,158**
Walka z przestępczością	0,156**
Zapewnienie dobrego bezpłatnego wykształcenia	0,154**
Pomoc rodzinom	0,136**
Równość szans wykształcenia	0,133**
Rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL (komunizmu)	0,133**
Rozliczanie pojawiających się nowych afer z udziałem polityków i biznesu	0,121**
Równość szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej	0,112**
Walka z korupcją	0,097*
Skuteczna pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia	0,087*
Międzynarodowa pozycja Polski	0,085*
Możliwości skutecznego załatwiania spraw obywateli w urzędach	0,078*
Sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów w Polsce	0,074*
Bezpieczeństwo Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej	0,045
Dbłość o rozwój polskiej kultury i zachowanie polskich tradycji	0,040
Dbłość o stan środowiska naturalnego w naszym kraju	0,032
Rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich 16 lat	0,010
Wytłuszczono współczynniki istotne statystycznie (** = poziom istotności 0,001; * = poziom istotności 0,01)	

Tabela 3. Siła związku między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a **oceną własnej sytuacji materialnej**

Dziedziny działań państwa	Współczynnik korelacji r Pearsona
Pomoc rodzinom	0,185**
Długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (np. bezrobotni, obłożnie chorzy, osoby w podeszłym wieku, samotne matki)	0,163**
Równość szans poprawy materialnych warunków bytu	0,144**
Pomoc dla osób w przejściowo trudnej sytuacji życiowej	0,143**
Walka z przestępczością	0,136**
Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez ludzi takich jak Pan(i)	0,131**
Równość szans w zdobyciu pracy	0,130**
Bezrobocie i sytuacja na rynku pracy	0,121**
Rozliczanie pojawiających się nowych afer z udziałem polityków i biznesu	0,109**
Zapewnienie dobrego bezpłatnego wykształcenia	0,105**
Równość szans wykształcenia	0,102**
Równość szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej	0,096*
Walka z korupcją	0,080*
Skuteczna pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia	0,077*
Rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL (komunizmu)	0,077*
Sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów w Polsce	0,074*
Międzynarodowa pozycja Polski	0,062
Rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich 16 lat	0,057
Dbłość o rozwój polskiej kultury i zachowanie polskich tradycji	0,041
Bezpieczeństwo Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej	0,039
Dbłość o stan środowiska naturalnego w naszym kraju	0,030
Możliwości skutecznego załatwiania spraw obywateli w urzędach	0,018
Wytłuszczono współczynniki istotne statystycznie (** = poziom istotności 0,001; * = poziom istotności 0,01)	

Nieco inaczej przedstawia się zależność między oceną obecnej sytuacji w Polsce w poszczególnych dziedzinach życia politycznego, gospodarczego i społecznego a deklarowanym przez respondentów stosunkiem do rządu. Zwolennicy obecnej ekipy rządzącej znacznie lepiej niż jej przeciwnicy oceniają obecną sytuację niemal we wszystkich omawianych dziedzinach, zwłaszcza zaś takich, jak: pozycja naszego kraju na arenie międzynarodowej, rozliczanie afer z udziałem polityków, jakość pracy urzędników, dostęp do publicznej służby zdrowia i jakość świadczonych przez nią usług. Stosunek do rządu nie wpływa znacząco jedynie na ocenę jakości bezpłatnego wykształcenia, bezpieczeństwa Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej oraz rozliczania sprawców prześladowań i represji komunistycznych.

Tabela 4. Siła związku między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a **stosunkiem do rządu**

Dziedziny działań państwa	Współczynnik korelacji r Pearsona
Międzynarodowa pozycja Polski	0,189**
Rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich 16 lat	0,176**
Możliwości skutecznego załatwiania spraw obywateli w urzędach	0,157**
Skuteczna pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia	0,152**
Równość szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej	0,151**
Pomoc rodzinom	0,138**
Pomoc dla osób w przejściowo trudnej sytuacji życiowej	0,135**
Dbłość o rozwój polskiej kultury i zachowanie polskich tradycji	0,132**
Dbłość o stan środowiska naturalnego w naszym kraju	0,132**
Równość szans poprawy materialnych warunków bytu	0,126**
Walka z korupcją	0,122**
Długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (np. bezrobotni, obłożnie chorzy, osoby w podeszłym wieku, samotne matki)	0,120**
Rozliczanie pojawiających się nowych afer z udziałem polityków i biznesu	0,116**
Równość szans w zdobyciu pracy	0,115**
Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez ludzi takich jak Pan(i)	0,098*
Sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów w Polsce	0,094*
Równość szans wykształcenia	0,085*
Bezrobocie i sytuacja na rynku pracy	0,078*
Walka z przestępczością	0,077*
Rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL (komunizmu)	0,051
Bezpieczeństwo Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej	0,037
Zapewnienie dobrego bezpłatnego wykształcenia	0,008
Wytłuszczono współczynniki istotne statystycznie (** = poziom istotności 0,001; * = poziom istotności 0,01)	

Podobnie przedstawiają się zależności między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a deklarowanymi poglądami politycznymi. Osoby o orientacji prawicowej znacznie częściej niż sympatycy lewicy wyrażają pozytywne opinie o działaniach państwa w większości omawianych dziedzin. Różnice te są szczególnie widoczne w takich sferach, jak: pozycja Polski na arenie międzynarodowej, dostępność bezpłatnej opieki zdrowotnej, rozliczanie przestępstw politycznych oraz wyrównywanie szans poprawy materialnych warunków bytu. W najmniejszym stopniu poglądy polityczne wpływają na ocenę rozwoju polskiej kultury, walki z przestępczością, funkcjonowania sądownictwa oraz rozliczania komunizmu.

Tabela 5. Siła związku między oceną działań państwa w poszczególnych dziedzinach a **deklarowanymi poglądami politycznymi** (skala od lewicy do prawicy)

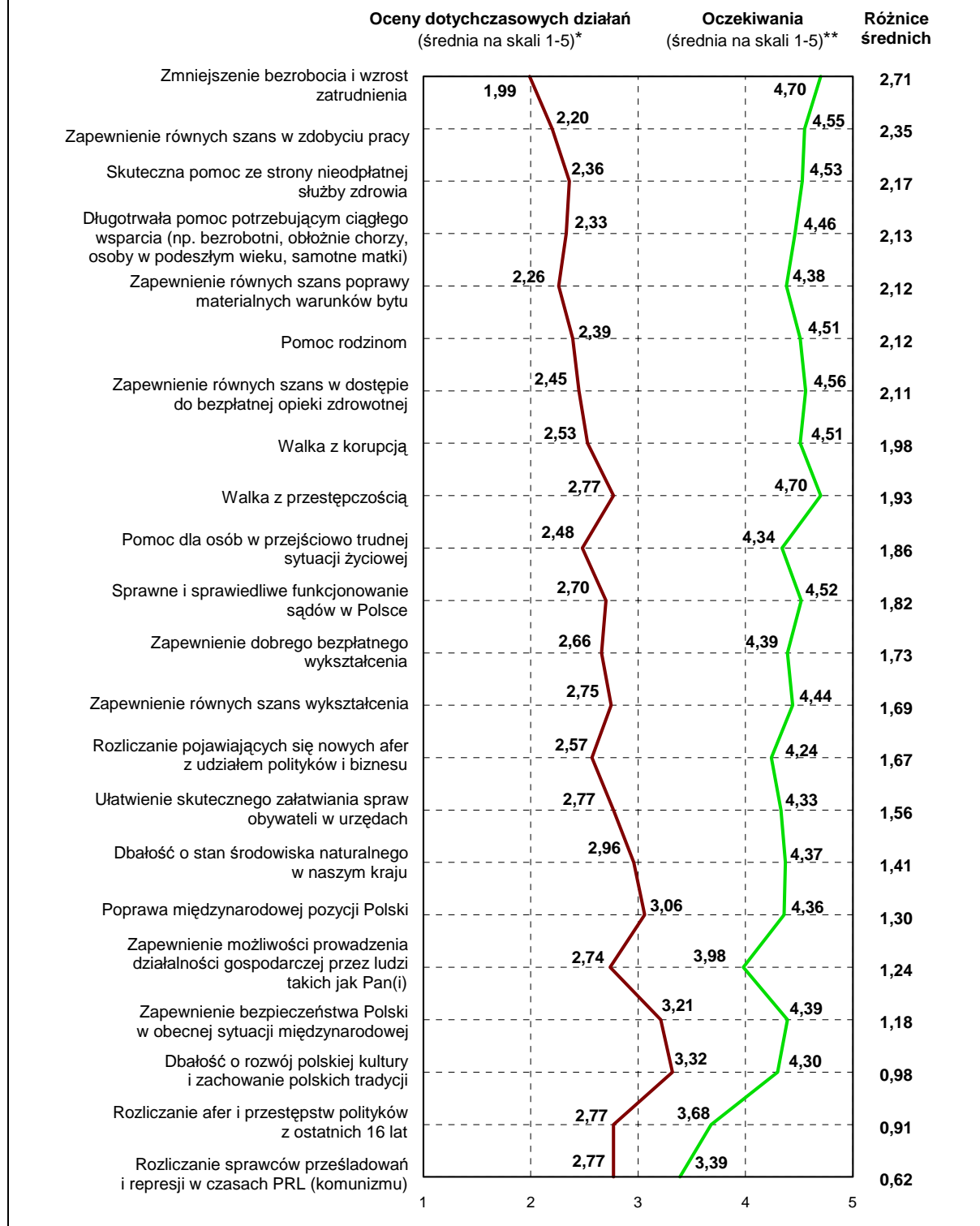
Dziedziny działań państwa	Współczynnik korelacji r Pearsona
Międzynarodowa pozycja Polski	0,187**
Równość szans w dostępie do bezpłatnej opieki zdrowotnej	0,162**
Rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich 16 lat	0,158**
Równość szans poprawy materialnych warunków bytu	0,151**
Możliwości skutecznego załatwiania spraw obywateli w urzędach	0,144**
Równość szans wykształcenia	0,143**
Skuteczna pomoc ze strony nieodpłatnej służby zdrowia	0,138**
Pomoc rodzinom	0,128**
Równość szans w zdobyciu pracy	0,125**
Długotrwała pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (np. bezrobotni, obłożnie chorzy, osoby w podeszłym wieku, samotne matki)	0,120**
Walka z korupcją	0,117**
Rozliczanie pojawiających się nowych afer z udziałem polityków i biznesu	0,114**
Pomoc dla osób w przejściowo trudnej sytuacji życiowej	0,111**
Dbłość o stan środowiska naturalnego w naszym kraju	0,111**
Bezpieczeństwo Polski w obecnej sytuacji międzynarodowej	0,109**
Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez ludzi takich jak Pan(i)	0,100**
Zapewnienie dobrego bezpłatnego wykształcenia	0,100**
Bezrobocie i sytuacja na rynku pracy	0,098**
Dbłość o rozwój polskiej kultury i zachowanie polskich tradycji	0,094*
Walka z przestępczością	0,087*
Sprawne i sprawiedliwe funkcjonowanie sądów w Polsce	0,069
Rozliczanie sprawców prześladowań i represji w czasach PRL (komunizmu)	0,048
Wyfuszczono współczynniki istotne statystycznie (** = poziom istotności 0,001; * = poziom istotności 0,01)	

RÓŻNICE MIĘDZY OCENAMI DZIAŁAŃ PAŃSTWA A OCZEKIWANIAM I W TYM ZAKRESIE

Analiza różnic średnich wskazuje, że zdaniem Polaków we wszystkich omawianych wymiarach życia politycznego, gospodarczego i społecznego jest jeszcze wiele do zrobienia. Największa rozbieżność między oczekiwaniami Polaków a dotychczasowymi osiągnięciami państwa dotyczy walki z bezrobociem (różnica średnich=2,71) oraz zapewnienia równych szans w dostępie do zatrudnienia (2,35). Oczekiwania społeczne znacznie przewyższają też dotychczasowe osiągnięcia w takich dziedzinach, jak: funkcjonowanie służby zdrowia (2,17), pomoc potrzebującym ciągłego wsparcia (2,13), poprawa materialnych warunków bytu (2,12), pomaganie rodzinom (2,12) oraz dostęp do bezpłatnej opieki zdrowotnej (2,11).

W stosunkowo największym stopniu oczekiwania Polaków zaspokojone są w takich wymiarach, jak: rozwój kultury narodowej i zachowanie polskich tradycji, rozliczanie afer i przestępstw polityków z ostatnich szesnastu lat, a także rozrachunek ze sprawcami prześladowań i represji w czasach PRL.

RYS. 3. DZIEDZINY DZIAŁAŃ PAŃSTWA – OCENY I POSTULATY

* Badani odpowiadali na pytanie „Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację w Polsce w następujących dziedzinach?”. Odpowiedzi na skali 1–5, na której 1 oznaczało zdecydowanie niedobrze, a 5 – bardzo dobrze. Środek skali (3) – „trudno powiedzieć”

** Pytanie brzmiało: „Państwo może zajmować się różnymi sprawami i problemami. Proszę określić, jak ważne są następujące możliwe cele działań państwa?”. Odpowiedzi na skali od 1 do 5, na której 1 oznaczało zdecydowanie nieważny, a 5 – bardzo ważny. Środek skali (3) – „trudno powiedzieć”

Nie ulega wątpliwości, że oczekiwania Polaków wobec państwa (czytaj: władz państwowych) są bardzo duże. Choć w opinii większości badanych miniony rok nie był dla naszego kraju zły, należy wzmocnić działania w wielu dziedzinach życia politycznego, gospodarczego, a zwłaszcza społecznego, aby ten rozpoczęty był jeszcze lepszy. Zdaniem Polaków konieczne są przede wszystkim: dalszy wzrost zatrudnienia, równy dostęp do pracy, poprawa jakości usług i dostępu do bezpłatnej służby zdrowia, pomoc potrzebującym oraz zapewnienie równych szans poprawy warunków bytu.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI